JOURNAL OF AWARENESS

International Peer-Reviewed and
Open Access Electronic Journal

Uluslararası Hakemli ve Açık
Erişimli Elektronik Dergi

E-ISSN : 2149-6544
DOI : 10.26809/JOA

HOLISTENCE publications

VOLUME/CİLT: **7**
ISSUE/SAYI: **4**
YEAR/YIL: **2022**

JOURNAL OF AWARENESS

E-ISSN: 2149-6544
DOI: 10.26809/joa

International Peer-Reviewed and Open Access Electronic Journal
Uluslararası Hakemli ve Açık Erişimli Elektronik Dergi

Volume / Cilt: 7
Issue / Sayı: 4
October / Ekim 2022

Web: https://journals.gen.tr/joa
E-mail: joa.editorial@gmail.com
Address: Sarıcaeli Köyü ÇOMÜ Sarıcaeli Yerleşkesi No:29, D.119 Merkez
Çanakkale / TÜRKİYE

ABSTRACTING & INDEXING
DİZİN & İNDEKS

Society of Economics and Development

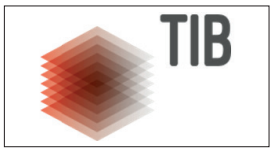

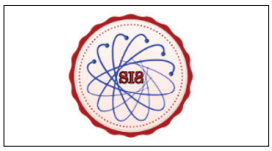

Journal İndex

ABOUT THE JOURNAL

Journal of Awareness

(E-ISSN 2149-6544) is an international peer-reviewed journal which started to be published in 2016. The journal aims to include studies in the main titles of social sciences and humanities such as; Anthropology, Public Administration, History, Geography, Theology, Philosophy, Folklore, Psychology, Sociology, International Relations, Architecture, Archeology, Art History, Literature, Linguistics, Communication Sciences, Law et al.

In this framework, high quality theoretical and applied articles are published. The views and works of academicians, researchers and professionals working in all fileds of social sciences and humanities are brought together. The articles in the journal is published 4 times a year; WINTER (January), SPRING (April), Summer (July), AUTUMN (October). Journal of Awareness is an electronic and open access journal. The DOI (Doi Prefix: 10.26809/joa) number is assigned to all the articles published in the Journal.

Papers are wellcomed both in English and Turkish.

Submit your papert to the journal at https://journals.gen.tr/joa/about/submissions

For more information, please mail to joa.editorial@gmail.com

Owner
HOLISTENCE PUBLICATIONS

Contact
Adress: Sarıcaeli Köyü ÇOMÜ Sarıcaeli Yerleşkesi No:29, D.119, Merkez-Çanakkale / TÜRKİYE
WEB: //journals.gen.tr/joa/about/submissions
E-mail: joa.editorial@gmail.com
GSM 1: +90 530 638 7017 / WhatsApp

DERGİ HAKKINDA

Journal of Awareness

(E-ISSN 2149-6544) 2016'da yayın hayatına başlayan uluslararası hakemli ve süreli bir dergidir. Dergi, Antropoloji, Kamu Yönetimi, Tarih, Coğrafya, İlahiyat, Felsefe, Halk Bilimi (Folklör), Psikoloji, Sosyoloji, Uluslararası İlişkiler, Mimarlık, Sanat Tarihi, Arkeoloji, Dilbilim, İletişim Bilimleri, Edebiyat ve Hukuk gibi sosyal ve beşeri bilim dallarındaki özgün, derleme ve çeviri içerikli bilimsel araştırmalar ile uygulama, araştırma, inceleme çalışmalarına yer vermektedir.

Bu çerçevede, yüksek kalitede teorik ve uygulamalı makalelere yer verilmektedir. Sosyal ve beşeri bilim alanlarında çalışan sanatçılar, akademisyenler, araştırmacılar ve profesyonellerin görüş ve çalışmaları bir araya getirilmektedir. Dergideki makaleler; KIŞ (Ocak), BAHAR (Nisan), YAZ (Temmuz) ve GÜZ (Ekim) dönemleri olmak üzere yılda dört kez yayımlanmaktadır. Journal of Awareness, açık erişimli elektronik bir dergidir. Dergide yayımlanan tüm makalelere DOI numarası (Doi Prefix: 10.26809/joa) atanmaktadır.

Derginin yayın dili Türkçe ve İngilizce'dir.

Yazılar, Makale Takip Sistemi üzerinden elektronik ortamda gönderilmektedir.

Makalelerinizi,https://journals.gen.tr/joa/about/submissions adresinden online olarak yükleyebilirsiniz.

Ayrıntılı bilgi için: joa.editorial@gmail.com adresine mail atabilirsiniz.

Sahibi
HOLISTENCE PUBLICATIONS

İletişim Bilgileri
Adress: Sarıcaeli Köyü ÇOMÜ Sarıcaeli Yerleşkesi No:29, D.119, Merkez-Çanakkale / TÜRKİYE
WEB: //journals.gen.tr/joa/about/submissions
E-mail: joa.editorial@gmail.com
GSM 1: +90 530 638 7017 / WhatsApp

EDITORS / EDİTÖRLER

EDITOR-IN CHIEF(S) / BAŞ EDİTÖR(LER)

Turgay BERKSOY
Emeritius Prof. Dr., Marmara University, Faculty of Economics, Department of Public Finance, İstanbul, TÜRKIYE

Filiz Tufan EMİNİ KURTULUŞ
Assoc. Prof. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart University, Biga Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Public Administration, Çanakkale, TÜRKİYE, e-mail: filizemini@hotmail.com

SECTION EDITORS / ALAN EDİTÖRLERİ

Philosophy and Religion/Felsefe ve Din
Hojjatollah JAVANI
Assoc. Prof. Dr., Alzahra University, Faculty of Theology, Department of Religion and Mysticism, Tehran, IRAN, e-mail: hojjatollahj@alzahra.ac.ir

Mehterhan FURKANİ
Assoc. Prof. Dr., Aksaray University, Faculty of Islamic Sciences, Department of Basic Islamic Sciences, Aksaray, TÜRKİYE, e-mail: mehtarkhan@aksaray.edu.tr

Geography / Coğrafya
Abdullah SOYKAN
Prof. Dr., Balıkesir University, Faculty of Science and Letters, Department of Geography, Balıkesir, TÜRKİYE, e-mail: asoykan@balikesir.edu.tr

Political Science & Public Administration & International Relations / Siyaset Bilimi & Kamu Yönetimi & Uluslararası İlişkiler
Erkan ARSLAN,
Assist. Prof. Dr., Cumhuriyet University, Yıldızeli Vocational School, Sivas, TÜRKİYE, e-mail: erkana@cumhuriyet.edu.tr

Education / Eğitim
Çiğdem ALDAN KANDEMİR,
Assoc. Prof. Dr., Muğla Sıtkı Koçman University, Faculty of Education, Department of Educational Sciences, Muğla, TÜRKİYE, e-mail: cakarademir@mu.edu.tr

Language and Literatüre/Dil ve Edebiyat
Seniha KRASNIQI
Assist. Prof. Dr., University of Prishtina, Faculty of Philology, Pristina, KOSOVO, e-mail: senihagylderen@yahoo.com

Mustafa ÖZSARI
Prof. Dr., Balıkesir University, Faculty of Arts and Sciences, Department of Literature, Balıkesir, TÜRKİYE; e-mail: mozsari@balikesir.edu.tr

Media and Communication / Medya ve İletişim
Oğuz Selim KOBAZA
Dr., Cumhuriyet University, Faculty of Communication, Department of Journalism, Sivas, TÜRKİYE, email: selimkobaza@comhuriyet.edu.tr

Psychology and Sociology / Psikoloji ve Sosyoloji
Yılmaz DAŞLI
Assoc.Prof. Dr, Cumhuriyet University, Faculty of Health Sciences, Department of Health Management, Sivas, TÜRKİYE, e-mail: ydasli@cumhuriyet.edu.tr

Administration / Yönetim
Gökben BAYRAMOĞLU
Assoc.Prof. Dr., Hitit University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Business Administration, Çorum, TÜRKİYE, e-mail: gokbenbayramoglu@hitit.edu.tr

Vildan DURMAZ
Assist. Prof. Dr., Eskisehir Technical University, Faculty of Aeronautics and Astronautics, Department of Aviation Management, Eskişehir, TÜRKİYE, vkorul@eskisehir.edu.tr

Law/Hukuk
İrem BERKSOY
Assist. Prof. Dr., Marmara University, Faculty of Economics, Department of Public Finance, Department of Financial Law, Istanbul, TÜRKİYE, e-mail: irem.berksoy@marmara.edu.tr

MANAGING EDITOR/SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
Laura AGOLLI
Oakland University, Masters in Public Administration with specialization in Healthcare Administration, USA, e-mail: lagolli@oakland.edu

LANGUAGE EDITOR(S) / DİL EDİTÖRLERİ
Nesrin YAVAŞ
Assist. Prof. Dr., Ege University, Faculty of Literature, Department of American Culture and Literature, İzmir, TÜRKİYE, e-mail: nesrin.yavas@ege.edu.tr

TECHNICAL EDITOR/ TEKNİK EDİTOR
Cumali YAŞAR
Dr., Çanakkale Onsekiz Mart University, Education Faculty, Department of Computer and Instructional Technology Education, Çanakkale, TÜRKİYE

TASARIM/DESIGNER
İlknur HERSEK SARI
Holistence Academy, TÜRKİYE
e-mail: holistence.dizgi@gmail.com

REFEREES IN THIS ISSUE /
BU SAYININ HAKEMLERİ

Aysen ŞİMŞEK KANDEMİR,
Assoc. Prof. Dr., Kocaeli University/TÜRKİYE

Dalila ÖZBAY,
Assoc. Prof. Dr., Tekirdağ Namık Kemal University/TÜRKİYE

Yasemin TANRIVERDİ,
Assoc. Prof. Dr., Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi/TÜRKİYE

Hakan BAĞCI,
Assoc. Prof. Dr., Kocaeli University/TÜRKİYE

Rasim SOYLU,
Assoc. Prof. Dr., Sakarya University/TÜRKİYE

Jale AKGÖL,
Assist. Prof. Dr., Afyon Health Sciences University/TÜRKİYE

Sabiha Sevinç ALTAŞ,
Assist. Prof. Dr., Sakarya University/TÜRKİYE

Tuğce KAYNAK AKÇAOĞLU,
Assist. Prof. Dr., Kırıkkale University/TÜRKİYE

Sevgi KAYALIOĞLU KOCAİSPİR,
Assist. Prof. Dr., Ankara Hacı Bayram Veli University/TÜRKİYE

Gülçin KARACA,
Assist. Prof. Dr., Anadolu University/TÜRKİYE

Zeynep İNAN OCAK,
Assist. Prof. Dr., Marmara University/TÜRKİYE

Süheyla KOÇ,
Dr., Independent Researcher/TÜRKİYE

CONTENTS / İÇİNDEKİLER

ARAŞTIRMA MAKALESİ/RESEARCH ARTICLE

19. Yüzyıldan günümüze Bebek'in değişen kentsel dokusu 121

Changing urban texture of Bebek, from the 19th century to the present

Sezgi Giray Küçük

ARAŞTIRMA MAKALESİ/RESEARCH ARTICLE

Piero della Francesca ve Jan van Eyck'ın eserleri üzerinden Güney ve Kuzey Rönesansı'nın karşılaştırılması 143

Comparison of the Southern and Northern Renaissance over the works of Piero della Francesca and Jan van Eyck

Oğulcan Öz

ARAŞTIRMA MAKALESİ/RESEARCH ARTICLE

Ticari Amaçlı Üretilen Sanatlarımıza Bir Örnek ''Aksaray'da Dokunan Tülü Dokuma Örnekleri'' 155

An Example Of Our Commercıal Purpose Arts "Tullu Weavıng Samples Woven In Aksaray"

Semra Kılıç Karatay

ARAŞTIRMA MAKALESİ/RESEARCH ARTICLE

Medya okuryazarlığı ve dil 163

Media literacy and language

Nilay Köleoğlu

ARAŞTIRMA MAKALESİ/RESEARCH ARTICLE

Seramik formlarda işlevsellik üzerine bir inceleme: Melanie Brown 168

Investigation on Functıonality and Conceptability in Ceramic Forms: Melanie Brown

Tuba Batu & Ezgi Yemenicioğlu Negir

ARAŞTIRMA MAKALESİ/RESEARCH ARTICLE

Yaşam kalitesi ve eğitim ilişkisi: Türkiye üzerine bir değerlendirme 179

The relationship between quality of life and education: An assessment on Turkey

Özge Uysal Şahin

JOURNAL OF AWARENESS
HOLISTENCE publications

Journal of Awareness
Volume / Cilt: 7, Issue / Sayı: 4, 2022, pp.169-178
E-ISSN: 2149-6544
https://journals.gen.tr/joa
DOI: https://doi.org/10.26809/joa.7.4.05

Received / Geliş: 26.09.2022
Accepted / Kabul: 26.10.2022

ARAŞTIRMA MAKALESİ/RESEARCH ARTICLE

Seramik formlarda işlevsellik üzerine bir inceleme: Melanie Brown

Investigation on Functıonality and Conceptability in Ceramic Forms: Melanie Brown

Tuba Batu[1] **Ezgi Yemenicioğlu Negir**[2]

1 Doç., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çan Meslek Yüksek Okulu, El Sanatları Bölümü, Türkiye, e-mail: tubakorkmaz@comu.edu.tr
2 Dr. Öğr. Üyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Resim Bölümü, Türkiye, e-mail: ezginegir@gmail.com

Öz

Seramik en eski sanat dallarından biridir. Arkeolojik buluntular eşliğinde ilk üretilmiş seramik parçaların temel ihtiyaçları karşılamak üzerine üretilmiş olduğunu görmekteyiz. Saklama, pişirme gibi işlevleri yerine getirecek olan seramik kap kacaklar fonksiyonu üzerine temellenmiş bir form ile karşımıza çıkmaktadır. Bugün seramik, halen fonksiyonel kap kacaklarda, sağlık gereçleri, karo üretiminde ve hatta ileri teknoloji seramikleri ile uzay bilimlerinde sıklıkla karşımıza çıktığı gibi sanatsal bir üretim aracı olarak da kullanılan bir malzemedir.

Binyıllardır fonksiyonu üzerinden şekillenmiş ve bugüne kadar gelmiş bir malzeme olarak seramiğin kavramsal sanat alanında kullanılmaya başlamış olması tarihsel sürecinde oldukça yakın bir zamana denk düşer. Kavramsal sanat alanında bir malzeme olarak seramiğin kullanımının yanı sıra işlevsel ve geleneksel seramik formlar üzerinden kavram üretmiş bir İngiliz sanatçı olan Melanie Brown bu çalışmanın ana konusudur. 1978'den bu yana İngiltere Monmouthshire'daki stüdyosunda tornada şekillendirdiği çaydanlıkları ilk bakışta sıradan çaydanlıklar gibi görünse de, formlarıyla aile kavramını irdelemiş, bireyselliklerini koruyan grup içindeki bireyleri incelemiş ve ateşin malzemeyi değiştirmesi üzerine düşündürmüştür. Kısacası Brown'ın çaydanlıkları, formun tüm ihtiyaçlarını içinde taşıyan, ince, zarif iyi tasarlanmış ve istenirse lezzetli çayların demlenebileceği çaydanlıklar olmanın ötesinde birer heykele dönüşmüştür. İşlev, kavramdan daha aşağı bir konumda yer almış gibi, izleyici formu kullanmaktan çok izlemeye yönelmektedir.

Bu bağlamda sanatçıyla yapılmış yüz yüze görüşmeler, röportaj ve kendisi hakkında yazılmış makaleler ışığında bir derleme çalışması olan bu makale seramik malzemenin sıklıkla kendini içinde bulunduğu işlev mi kavram mı sorusunun da cevabını aramaktadır.

Anahtar kelimeler: Seramik, Kavramsal, İşlevsel, Form, Sanat

Citation/Atıf: BATU, T. & YEMENİCİOĞLU NEGİR, E. (2022). Seramik formlarda işlevsellik üzerine bir inceleme: Melanie Brown. *Journal of Awareness*. 7(4): 169-178, DOI: 10.26809/joa.7.4.05

Corresponding Author/ Sorumlu Yazar:
Tuba Batu
E-mail: tubakorkmaz@comu.edu.tr

Bu çalışma, Creative Commons Atıf 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.
This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License.

Abstract

Ceramic is one of the oldest branches of art. The archaeological finds show that the first ceramic pieces were produced to meet basic needs. It is presented with a form based on the function of ceramic pots, which will perform the functions such as storage and cooking. Today, ceramic is a material that is frequently encountered in functional pottery, sanitary ware and tile production and also used as an artistic material.

The use of ceramics as a material that has been formed through its function for millennia and which has come to the present day in the field of conceptual art coincides with a very recent time in its historical process. Melanie Brown, an artist who has produced concepts through functional and traditional ceramic forms as well as the use of ceramics as a material in the field of conceptual art, is the main subject of this study. Although the teapots she shaped on her lathe in his studio in Monmouthshire since 1978 seems like ordinary teapots at first glance, she examined the concept of family with her forms, persons within the group that preserved their individuality and suggested that fire changed the material. In short, Brown's teapots have become more than statues, which are fine, elegant, well-designed, and can be brewed with delicious tea. The function tends to follow rather than use the viewer form as if it were located at a lower position than the concept.

In this context, this paper, which is a compilation study in the light of face-to-face interviews with the artist and articles written about herself, seeks to answer the question of whether the ceramic material is frequently found in itself.

Keywords: Ceramic, Conceptual, Function, Form, Art.

1. GİRİŞ

TDK sözlüğünde işlev; 'Bir nesne veya bir kimsenin gördüğü iş, iş görme yetisi, görev, fonksiyon' olarak tanımlanmıştır. (Türk Dil Kurumu Sözlükleri, 2021) Hançerlioğlu ise, Felsefe Sözlüğü'nde 'Görev' kelimesinin anlamdaşı olarak 'İşlev' terimini gösterir ve ekler 'Görev, herhangi bir varlıktan beklenen İş'i belirtir' der. (Hançerlioğlu, 1996:144) 'İşlev, diğer bir adıyla fonksiyon, en basit tanımı ile, ortaya konan ürünün bir amaca hizmet etmesidir' (Önlü, 2010:85-95) Bu tanıma göre işlevsel dediğimizde, görevine uygun biçimde tasarlanmış her şeyi işaret edebiliriz. İşlevsel bir bardak, içine konan sıvıyı taşıyan, içme edimini kolay kılan bir bardaktır. Aynı zamanda tutması kolay olmalı, içine konması öngörülen içeceğe göre büyüklüğü ayarlanmış olmalıdır. İçindeki sıvıyı taşıması ve içme eylemi esnasındaki durumu yeterli değildir. Örneğin; bardağı ağzı dış bükeyse ve içimden sonra kenarında kalan damla dışına damlıyorsa tasarımında bir hata olduğunu söyleyebiliriz. Aynı durum demliklerin emziği içinde geçerlidir. Demlenen çayı koyduktan sonra emziğinden akıtma yapıyorsa işlevini tam yerine getiremediğinden bahsetmek mümkündür. Bu durumda aslında işlev, eylem öncesi, eylem ve eylem sonrası bir bütün olarak ele alınır ve tasarıma yön veren, formu etkileyen temel ayaklardan birisidir. Bir çanağın işlevi içindekini tutmaksa formu da buna göre şekillenecektir. Çaydanlığın işlevi içinde çayı demlemek ve bunu fincana koymak için bir aracı olmaksa, tutma yerinden ibriğine, iç boşluğuna, kapağına kadar her parçası bu işlev üzerine yükselir. 'İçerik, daima, kendisine uygun biçimi oluşturur' (Hançerlioğlu, 1996:144). Bu sebepledir ki, örneğin çaydanlık formu kendisine uygun biçim üzerine şekillenirken ihtiyaçlara cevap veren bir form kendiliğinden oluşmuştur. Çayın demlenmesi için geniş bir hazne, içine sıcak su veya çay koymayı kolay kılacak bir kapak, demlenen çayı akıtmak için bir emzik ve tüm bunları yaparken demliği taşımak için bir kulp ve tüm bunlara ilave olarak demliğin malzemesi (toprak, metal ya da cam…). Çaydanlığın tüm uzuvları Hançerlioğlu'nun da dediği gibi kendisine uygun biçimde tasarlanmıştır. İşlevi tek olmasına ve binlerce yıldır değişmeden süren ana formlara rağmen kendi içinde sürekli kendini tekrar etmekten uzak, her defasında farklı bir tasarım ile karşımıza çıkan binlerce çanak, binlerce çaydan-

lık formu olduğunu görmekteyiz. Bu da insanın sadece işlevsel olanla yetinmeyip güzeli ve estetiği aradığının da bir işaretidir. Seramikli Neolitik Çağ'daki kap kacaklarda görüyoruz ki kabın formu kadar dışındaki süslemeleri de işlevinin bir parçası olarak ele alınmıştır. Yani az önce işlevine uygun olarak tüm uzuvlarını yerleştirdiğimiz demliğin üzerindeki bezemelerin de işlev ile ilişkili olduğunu söylemek mümkündür. Kısaca insanın güzel olana duyduğu imrenme de işlevsel açıdan sorgulanabilir niteliktedir.

2. SANATTA İŞLEV-İŞLEVSEL SANAT

Sanatın işlevi ile ilgili düşünceler antik çağda başlamıştır. 'Platon'a göre mevcut sanat, ideaların yansısı olan duyulur alanın bir yansısı olmak bakımından silik ve değersiz bir kopya niteliği taşır' (Yetişken, 2012:29). Aristoteles de sanatın bir taklit olduğu görüşündedir ve ekler 'Neyin, ne yolla, nasıl taklit edildiğine bağlı olarak, yani taklidin nesnesinin, taklit aracının ve taklidin tarzının ne olduğuna bağlı olarak sanat dalları birbirinden ayrılmaktadır' (Yetişken, 2012:28). Aristoteles'e göre 'sanatın işlevi konusundaki görüşünün temelinde, sanatın ne olduğuna ilişkin düşünce ve belirlemeleri yer almaktadır' (Yetişken, 2012:28).

Sanatın tanımını yaparken Sanatın Öyküsü kitabında Gombrich şöyle der: 'Sanat denilen bir şey yoktur aslında sadece sanatçılar vardır' (Gombrich, 1992:33). Sanat tarihine baktığımızda ise bugünkü anlamıyla sanat kabul edilmese de üretilen tüm eserlerin niteliği insanı temel alan ortak bir noktaya getirir bizleri. Sanat tarihsel süreç içinde karşılaştığımız hemen hemen tüm eserlerde insanın çoğalma, bütünlenme isteği sezilir. 'Bütünlüğe ancak başkalarında kendi yaşantısı olabilecek yaşantıları görüp onları kendinin kılmakla varabileceğini sezer. Ne var ki, insanın gerçekleştirebileceğini düşündüğü yaşantılar, insanlığın bütün olarak başından geçebilecek her şeyi içine alır. Bireyin bütünle böylece kaynaşması için vazgeçilmez bir araçtır sanat. İnsanın sınırsız birleşme, yaşantıları ve düşünceleri paylaşma yeteneğini yansıtır' (Fischer, 2012:29).

İlk çağlardan bu yana insanoğlunun ürettiği; günümüzde sanat ve yapıt olarak niteleyebildiğimiz ürünlerin ortak özelliği, hayatın yerini tutmak olarak tanımayabileceğimiz işlevleridir. Mağara duvarına avlamak istediği ve kendisi için yaşamsal önem taşıyan bizonu resmeden atalarımız elbette estetik kaygılarını ön planda tutarak hareket etmemişlerdi. Bugün tarihöncesi bu resimlere baktığımızda ve neden çizilmiş olduklarını düşündüğümüzde bazı tinsel ihtiyaçları karşılamak üzere resmedilmiş olabileceklerine dair cevaplar buluyoruz. Resimdeki bizon, yaratıcısı için gerçeğinin yani hayatın yerini tutan bir temsil olarak işlev görmüş olabilir. Böylelikle insan, çevresi ile arasında sürekli kılmaya çalıştığı dengeyi kurarken, bütünle kaynaşması için pratik bir araç olarak sanattan yararlanmıştır.

Böyle bir yaklaşım ile sanatta işlev konusuna baktığımızda; sanatın yüklendiği işlevlerin, tinsel, dinsel, ideolojik, politik vb. pek çok düşünce ve yaşantıya yaklaşmak ve onları ifade etmek yararına kullanıldığını fark ederiz. Sanat nedir sorusunun cevabı ve sanat nesnesinin yüklendiği işlev, sanat tarihi boyunca değişen eğilimler doğrultusunda biçimlenmiştir. 'Örneğin Gotik dönemde ilahi olana ulaşmaya dönük olarak göğe doğru yükselen mimari yapılar, dinsel bir amaca hizmet ederken; Barok dönemde duvarları süsleyen resimler ise zenginlerin varsıllığının göstergesi olarak işlev görmekteydi' (Berger, 1986:99). 'Neoklasisizm'de sanat politik bir duruşa hizmet ederken, Romantizm de sanat sanatçının iç dünyasını ve hayal gücü ile kavradığı gerçeği yansıtarak dünyayla buluştuğu bir alan olma işlevi kazanmıştı' (İpşiroğlu & Eyüboğlu, 2013:220). Anish Kapoor'a göre sanat, 'kendi hakkımızdaki düşüncelerimize yaşam güçlü bir yoludur, hatta fiziksel ve tinsel varoluşumuzun ifade biçimidir' (Ötgün, 2008:67). Mark Rothko ise sanatın işlevini sanatçının ölümsüzlük arayışı ile bağdaştırır. 'Sanatsal işleyiş bu yolla tüm diğer hayati süreçlerle biyolojik ve kaçınılmaz olanla bağlantılı hale gelmektedir' der. (Rothko, 2020:52)

Yapıtın işlevi ve işlevsellik ile ilgili kavramlar Antik Çağ'dan beri kullanılagelmiş, Yunan filozoflar Platon ve Aristoteles, Romalı mimar ve yazar Vitruvius ve 15.yy'da da Alberti, özellikle mimari üzerine düşüncelerinde işlevselliğe yer

vermişlerdi. '19. yüzyılın son yarısında daha iyi anlaşılan bu kavram, 20.yüzyıl mimarlığının en önemli akımı olmuştur' (Bayazıt, 1997:886). Fonksiyonalizm görüşünün savunucusu mimar Viollet-Le-Duc, "biçimin işlevi yansıtması" ilkesini benimseyerek tasarımlarını basit kuralları olan, süslemeden arınmış, mantığa dayalı bir sistem çerçevesinde gerçekleştirmiştir. 'Le Corbusier ve Wright çeşitli yazılarında Viollet-le-Duc'un ussallaştırma ilkesini güncelleştirmiş ve "Biçim işlevi izler" (Form follows function) sloganı bu akımın simgesi olmuştur' (Bayazıt, 1997:887). Bir sanat ve tasarım alanı olarak mimaride, işlev ile ilgili çeşitli tanımlar yapılmıştır. İşlevi amaç ile özdeşleştiren, süreç olarak tanımlayan, davranış olarak açıklayan görüşlerle birlikte; ilişkiler ve ihtiyaçlar olarak niteleyen yaklaşımlar da mevcuttur. İşlevselcilik akımı içinde değerlendirilen yaklaşımların, yararlılık felsefesi ile de etkileşim kurduğu gözlenir.

Aynı zamanda işlevsellik çevremizle kurduğumuz ilişkinin araçları yoluyla gündelik yaşamımızda karşılık bulan bir kavramdır. Örneğin oturduğumuz sandalyenin ergonomik oluşu işlevselliğini arttırır. Eğer sandalye estetik beğenimize uyan bir renk ve biçimdeyse daha da tercih edilir olur. Sanat eseri mutlaka işlevsel olmak zorunda değilse de kullanılabilir ürünlerin taşıdıkları sanatsal nitelikleri işlevsellikleriyle birlikte değerlendirdiğimiz, estetik algımızı böylece şekillendirdiğimiz gerçeği ortadadır. İnsanın doğasında yatan, çevresini kendi yararı doğrultusunda biçimlendirme arzusu; sanatla olan ilişkisinde de işlevselliği gözeten yararcı bir tavır olarak gelişebilir. Buna rağmen sanat üretiminin en bütüncül işlevi iç yaşantıya ve onun ifade edilmesine yönelik olandır. 'Sanat insanın dünyayı tanıyıp değiştirebilmesi için gereklidir. Ama salt özünde taşıdığı büyü yüzünden de gereklidir sanat' (Fischer, 2012:29)

3. SERAMİK SANATINDA GELENEK VE İŞLEV

Bugün herkesin evinde, sofrasında, banyosunda, uçaklarda, uzay araçlarında ve hatta tıbbi bir tedavi malzemesi olarak ağzında bulunan temelde topraktan elde edilen seramik, ilk çağlardan bugüne kadar taşınmış en eski malzemelerden biridir. Neolitik çağlardan bugüne değin insanoğlunun gereksinimlerini karşılayan kap-kacaklarla ya da inançsal ihtiyaçlara hizmet eden pişmiş toprak heykelciklerle günümüze kadar geleneksel üretim yöntemlerini hala koruyabilen nadir teknolojilerdendir. İlkçağda da en basit haliyle toprak, su ile karıştırılarak şekil verildikten sonra ateşte pişiriliyordu, bugün de halen aynı süreç üzerinden seramik üretimi (çark ve fırın elektrikle çalışıyor olsa da) devam etmektedir.

Pişmiş toprak karşımıza ilk olarak kap-kacaklarda çıkar. Bu kaplar tamamen işleve hizmet eder. 'Erken dönem seramik pişirme, yeme-içme ve saklama kapları incelendiğinde ergonomik olarak kendi döneminin koşullarında geliştirildiği, örneğin; zamanla kullanım kolaylığı sağlayan silindirik hatların, delikli ve deliksiz kulp ile ayakların yapıldığı görülmektedir. Formların ağızlarının da yine içinde muhafaza edilecek besin maddesine göre dar ya da geniş ağızlı olarak şekillendirildiği dikkat çekmektedir' (Yılmaz & Gökbel, 2020:1527). Bu örnekler göstermektedir ki seramiğin tarihteki ilk örnekleri bir amaca hizmet eden formlardan oluşmaktaydı. Buluntularda işlevsel formun dışında ilgi çeken bir başka özellik süsleme ve bezemelerin de olmasıdır. 'Anadolu'da Neolitik Dönem'de ortaya çıkan boyalı seramik geleneği ile ilgili arkeolojik buluntulara, Anadolu'nun çeşitli arkeolojik yerleşimlerinde yürütülen kazı çalışmaları sayesinde rastlamak mümkündür' (Oral, 2020:95).Bu süslemeler ilk bakışta işlev ile ilişkili gelmese de güzelin ve farklı olanın insanın estetik anlayışına hizmet etmesi de dolaylı olarak işlevsel görülebilir.

'İlk Tunç çağının birinci döneminde, M.Ö. 3000'lerde çark diyebileceğimiz türden üretim araçları kullanılmıştır' (Acartürk, 2012:8). Çark ile birlikte üretim süreci hızlanmış, bu hız ile birlikte çanak-çömlek yapım süreci kısalmıştır. Fakat çark herkesin kolaylıkla seramik kap yapabileceği bir araç değildir, ustalık ve çalışma gerektirir. 'Sanatçıyla zanaatçının, estetik olanla işlevsel olanın birbirinden ayrı tutulması sonucu oluşan bölünme tam da bu dönemde ortaya çıkmıştır' (Ünal, 2021:204) Bu ayrım ile birlikte sanatçının üretimleri yalnızca işlevsel değildir, estetiktir de aynı zamanda. Almanya'da 'geleceği inşa etmek' amacıyla kurulan Bauhaus Okulu

aynı Rus Konstrüktivistlerinde olduğu gibi estetik hedeflerden çok toplumsal hedeflere yönelmiş bir yapı olarak şekillenmiştir. 'Sanat ve zanaatı birleştirmeyi ve dönüştürmeyi hedefleyen Bauhaus Okulu ekolünün temelinde, geleneksel akademik sanat eğitim ve öğretiminin toplumun ihtiyaçlarına çözüm üretebilecek sanatçıları eğitebilmesinin çok uzağında olduğu anlayışı vardır' (Ünal, 2021:204).

Tüm bu tarihsel süreç içinde seramik malzeme işlevin yoğun kullanıldığı geleneksel yapısından kopamamış ve bu sebeple uzun yıllar sanatsal bir ifade biçimi olarak değer görmemiştir. Çünkü seramiğin 'günlük kullanıma yönelik üretilmesinin yanında, ritüellere, inançlara ve barınmaya yönelik alanlarda kullanıldığı olmuştur' (Önal & Uludağ, 2019:67). Bu nedenle geleneksel ve zanaat bağlamından kopamadığı için sanatsal bir ifade biçimi olarak değerlendirilmemiştir. 'Picasso, Chagall, Matisse ve Miro gibi büyük ustaların seramik malzeme ile uğraşmaya başlaması ile seramik tarihinde çağdaş boyutta ilk eserler verilmiştir. Bu sanatçılar, seramiğin sahip olduğu malzeme ve tekniği, sanatçıya sağladığı ifade imkanlarını görmeleriyle, seramik teknik ve malzemesiyle bireysel, estetik, biçimsel, düşsel yorumlarını başarıyla ortaya koyarak seramiğin sanat alanına girişini sağlamışlardır' (Kütük, 2016:13). Böylece bir işlev taşıma zorunluluğu ortadan kalkmış, seramik yapıtlar sanat nesnesi olarak sanat tarihinde yerlerini almışlardır.

Bugün modern sanatla ilgilenmeye başladığımızda, karşımıza seramik malzemeyle ve seri üretim yoluyla ortaya konmuş bir 'pisuvar' imgesi çıkar. Marcel Duchamp'ın R.Mutt imzalı 'Çeşme' adını verdiği bu pisuvar, 1917 yılında sergilendiği andan bugüne kadar sanat tarihinin en önemli parçalarından biri olarak kabul edilmiştir ve halen bizleri sanatın ne olduğunu sorgulamaya davet etmektedir. 'Bu sanat eserini bu kadar çarpıcı yapan, onun sanatın felsefi alanına katkısıdır' (Öner, 2016) Duchamp bu çalışmasıyla, üzerinde yükseldiği kavram ve felsefeye ek olarak, sanatçının eserin yapımına dair yeteneği ve tekniğine hakimiyeti gibi vasıflarının gerekliliğini de ortadan kaldırmıştır. Diğer yandan pisuarı işlevinden bağımsızlaştırarak sanat eseri algısında bir devrim yaratmıştır. Başka bir deyişle biçim ve işlev, kavramla yer değiştirmiştir. İşlevin bir kenara atıldığını, duvarda asılı durmasına alışık olduğumuz pisuarı kaide üzerinde ters olarak sergilendiğinde ve artık pisuvar olarak kullanılamaz olduğunu gördüğümüzde anlarız.

1960larda değişen sanat anlayışı ile birlikte malzemenin ötesinde bir anlam kazanan seramik, başlangıcında var olan fonksiyonel ihtiyaçlardan azade bir forma bürünmüştür. Seramiğin çağdaş sanat anlayışı ile birlikte kazandığı anlam halen sanatçıları tekniğin içine hapsolma tehlikesiyle karşı karşıya bıraksa da bugün seramik sanatı ve sanat seramiği başka formlara işaret eden kavramlardır. Günümüzde sanat yapıtının işlev görme zorunluluğu ortadan kalkmıştır, ancak seramik alanında halen işlev kimi sanatçıların problem edindikleri bir olgudur. Çünkü

Resim 1. Çeşme (Öner, 2016)

seramikte, işlevselliğin geleneksel olanla ilişkisi sanatçıların yetkinliklerinin bir referansı olarak değerlendirilebilir.

4. MELANİE BROWN VE SERAMİKLERİ

Seramik, binyıllardır benzer üretim yöntemleri izlenerek üretilmiş olması ile ilişkili olarak geleneğinden kopamamış bir malzemedir. Geleneksel üretim yöntemlerinden kopmaması, formun işlevselliğini koruması ve malzeme ile ilişkisindeki yetkinliği ortaya koyması açısından İngiliz sanatçı Melanie Brown'ın eserleri ilgi çekicidir.

Melanie Brown lisans derecesini Hons Wimbledon Sanat Okulu'nda Sanat temel alanından aldı. Bristol Politeknik'te seramik üzerine eğitimine devam etti. Yüksek lisans derecesini ise Cardiff Sanat Okulu'nda Seramik Ana Sanat Dalı üzerinden aldı. 1978'den beri kendi stüdyosunda çalışmalarına devam eden sanatçı, İngiltere'de, Japonya, Amerika ve Avrupa'da birçok sergi açmıştır. Kendi tabiriyle kendini işine adamış bir sanat eğitimcisidir. (Url-1) Eğitimcilik kariyerine Bristol'deki gece okulunda başlamış, sonra Bristol, Carmarthen ve Preston'da daha ileri düzeyde eğitim vermiştir. 1990'dan 2004'e kadar öğretim görevlisi olarak Wolverhampton Üniversitesi'nde çalışmış, Cardiff Sanat Okulu'nda lisans dersleri vermiştir. Aktif bir sanatçı ve eğitmen olarak hayatına devam ederken bir yandan da yaşadığı bölge, Güney Galler'deki Tredegar House Çağdaş Seramik Fuarı'nın kurucu ortağı ve organizatörü olarak birçok etkinliğe imza atmıştır. 2004'te tüm zamanını kendi işine ayırmaya karar verir ve Galler Sanat Konseyi'nden 'Creative Award' ödülünü alır. Yine 2004 yılında 'National Eisteddfod'da büyük beğeni topladı ve eserleri 2005 ve 2006'da Ruthin El Sanatları Merkezi Galeri'si ile Chicago'daki SOFA'da sergilendi. 2008 yılında Los Angeles, Del Mano Gallery'de bir çaydanlık sergisi olan "Sıcak Çay" sergisini açtı. O günlerden günümüze değin Melanie Brown dünyanın birçok farklı yerindeki galerilerde bir çok sergi açtı. Halen Galler'deki atölyesinde çalışmalarına devam etmekte ve halen bir grup öğrencisine atölyesinde dersler vermektedir. (Brown, Melanie Brown Porcelain, 2022)

Resim 2. Neolitik Çağ kap-kacakları (Masson, 1957)

Resim 3. Alev Ebüzziya çanakları, Patrick H. Muller'in 2018'de çektiği fotoğraf (Sanatatak, 2018)

Resim 4.1. Melanie Brown'ın çaydanlıkları (Brown, 2022)

Resim 4.2. Melanie Brown'ın çaydanlıklarından ayrıtı (Brown, 2022)

Sanatçı, formlarını Galler'deki atölyesinde çömlekçi çarkını kullanarak şekillendirir. Tarihte çömlekçi çarkının ilk defa ne zaman kullanıldığı tam olarak bilinmese de bu teknolojinin geçmişinin M.Ö. 3000lere kadar uzandığı düşünülmektedir. Bu kadar eskiye dayanan bir üretim yöntemi olan çarkta şekillendirme, ustalık gerektirir. Sanatçının bu yöntemi tercih etmesi gelenekten kopmadığının göstergelerinden biridir. Üretim anlamında geleneğe bağlı kalması, geleneksel bir formu tercih etmesi açısından da önemlidir. Brown'ın formları çaydanlıklardır. Çay, İngiliz kültüründe önemli yeri olan bir içecek olmasının yanında çaydanlık formu da seramik tarihindeki en eski geleneksel biçimlerden biridir. Melanie Brown'ın seçtiği "çaydanlık" formu gündelik kullanım için gerekli işlevi yerine getirmenin yanında ifadesel bir işlev de taşır. "Kimlik" vurgusu yapılan bu nesneler bireysel farklılıkları vurgulayan form varyasyonları içinde ele alınmışlardır. Brown'ın çaydanlıklarında kimi zaman üzerinde durduğu yüzeye yayılırcasına bir hareket, kimi zaman da yukarıya doğru uzayan, incelen bir yöneliş göze çarpar.

Melanie Brown yaptığı seramikleri tanımlarken şu cümleleri kullanmaktadır: 'Çaydanlıklar yapıyorum, mükemmel formu yaratmak için dört elementi değiştirmenin iddiasında bulunmaktan keyif alıyorum; bu üç boyutlu bir yapbozu çözmeye çalışmak gibi' (Brown, 2022) Kendi ifadesinde de belirttiği gibi sanatçıyı tanımlayan form çaydanlıktır. İngiliz kültürünün önemli bir parçası olan çayın demlenebileceği, kulpundan tutularak servis edilebileceği porselen çaydanlıklar yapar sanatçı. 'Çaydanlık formu ile her türlü konu sanatçının anlatım aracı olabilmektedir' (Er, 2015:57) Melanie Brown için de çaydanlık sadece işlevsel bir geleneksel form olmaktan çıkmıştır. Örneğin son zamanlarda ürettiği 'aileler' serisi ile, sekiz ya da on parçadan oluşan çarkta şekillendirilmiş, sırlı pişmiş çalışmalar ile aile, benzerlik, aynı soyu paylaşmak gibi birliktelikların karşısında farklı olmak, ayrılmak, benzerlikler içindeki kontrastlıklar gibi kavramlara işaret etmiştir. Çaydanlıklarını gruplar halinde sergiler, böylece fırında sırlarla oluşan doğal varyasyonlar fark edilir. Biçim ve renk arasındaki ortaklıklar ve farklılıklar, grup içinde birinin diğeri ile ilişkisi nedeniyle daha çok görünür hale gelir. Sanatçıya göre bu, bir taksiyi paylaşan insanlar gibi aynı gen özelliklerini paylaşan ancak bireyselliği koruyan kabileleri, aileleri ya da genetik bağları olan grupları tarif eden bir yapıya işaret eder. Kendisinin de tek yumurta ikizi bir kardeşinin olması ve aralarındaki biçimsel tıpkılığa karşın hayata karşı duruşlarındaki farklılıklar bu çalışmaların üretilmesinde önemli bir rol oynuyor olabilir.

Çaydanlık formunu insan figürü gibi düşünüp kişileştiren sanatçı birbirine kardeş formlar üretirken aynı ailenin üyelerine ait karakter özelliklerini seramik diliyle yansıtmayı başarır. Yan yana gelen çaydanlıklar hayatın farklı çağlarında ve alanlarında duran bireylere benzer. Kimi bulunduğu alanda yükselirken, kimi durduğu yerden çevresine doğru genişler gibidir. Çevremizle ve iç dünyamızla ilişkimizde genişleme, derinleşme ihtiyacı duymamız ya da alanımızı genişleterek etkinliğimizi yayma eğilimlerimiz varlığımızın amacını ve anlamını arayışımızla ilişkilidir.

Resim 5. Melanie Brown'ın eskiz defteri , sanatçının izni ile çekilmiş fotoğraflar (Brown, Eskizler, 2019)

Melanie Brown'ın çaydanlıkları yaşamda farklı düşünsel ve duygusal aşamalardan geçen bireyleri çağrıştırır. Bir diğer açıdan da tek bir bireyin yaşamında deneyimlediklerinin, gerçekleştirdiği dönüşümün, değişimin aşama aşama izleyiciye aktarıldığını düşündürür. Sanatçının heykelleşen çaydanlık formları bizi yaşam içindeki evrimimizin belli başlı anları ile karşılaşır gibi hissettirir.

Üstelik "çaydanlık" formu insani özellikler atfetmek açısından da anlamlıdır. Bir haznesi, kapağı, ibriği ve kulpu olması gerekir. İnsanlaştırdığımız noktada ise çaydanlığın ibriğini içimizden dışarı aktardıklarımızla; sözlerimiz, duygu ve düşüncelerimizle ilişkilendirebiliriz. Çaydanlığın haznesi; herkese açmadığımız iç yaşantımızı hatta bilinçaltımızı temsil edebilir. Böylece kapak iç dünyamızı koruyan bilincimiz ile eşleşir. Çaydanlığı kulpundan tutarak kullanırız; bu da ikinci bir varlığa işaret eder. Dolayısıyla çaydanlık formunu insanlaştırma metaforunda kulp diğerleriyle kurduğumuz ilişkiler ve etkileşim olarak anlam kazanır. Melanie Brown böylelikle insanın iç dünyasını hatta kabaca söylersek "kafasını" temsil eden bu formda aradığı birbirinden farklı ama bir bakıma da bağıntılı biçimler yoluyla her bireyin biricik ve eşsiz oluşunu görselleştirir.

Melanie Brown'ın çaydanlık formlarının iki temel yönde geliştiği gözlenir. Dikey ve yatay hareketler olarak belirleyebileceğimiz bu yönelme durumu dünyevi ve ilahi olanla, diğer bir deyişle maddi ve manevi olanla ilişki içinde düşünülebilir. Yan yana sergilendiklerinde ise aslında durağan olan bu formlar yukarı-aşağı gidip gelen bir hareket içindeymişçesine algılanır. Bu hareket insanın dünyadaki varlığını anlamlandırışı ve kavrayışı ile örtüşür.

Çeşitli inançlarda da dünyevi olan ve ilahi olan arasında böyle yukarıdan aşağıya ve aşağıdan yukarıya sürekli bir hareketten bahsedilir. İnsanın dünya ile yani somut olanla ilişkisi aşağıya doğru gelişen ve genişleyerek yüzeye yayılan bir hareketi düşündürür. Buna karşılık ilahi olan ve soyut kavramlarla ilişkilenen hareket yükselme, uzama ve incelme olarak ifade bulur. İnsanın bir temsili olarak düşündüğümüz çaydanlıklarda dikey yönelimin hissettirdikleri soyut kavramlar yoluyla ilahi ve göksel olanla kurulan ilişki ve insanoğlunun tekamül süreçleri ile ilgilidir. Çaydanlık biçimlerinin genişleyip yaygınlaştığı alanlarda ise bir enerji birikimi hissedilir. Enerjinin değişim gösterdiği bu alanlar çaydanlığın bedeninde yatay bir çizgi olarak izlenebilir. Bu enerji alanları, kadim Hint öğretisi olan "çakra sistemini" akla getirir. Buna göre:

"Çakra yaşam gücü enerjisini alan, kendi içinde eriten ve ifadeye dönüştüren bir merkezdir. Çakra kelimesi "çark", "tekerlek" olarak tercüme edilir ve ana sinir düğümlerinden omurganın önüne doğru yayılan, biyoenerjik aktivite gösteren küreleri ifade eder. Bu çakralardan, kuyruk sokumundan başın tepesine uzanan enerji hattına dizilmiş şekilde yedi adet bulunur" (Judith, 2020:4)

Çakra sistemi ile ilgili açıklama Melanie Brown'ın heykelsi çaydanlıklarına başka bir açıdan bakmamızı sağlar. Karşıdan bakıldığında dikey

Resim 6. Melanie Brown'ın çalışmaları (Brown, Melanie Brown Porcelain, 2022)

ve yatay formlar içeren çaydanlıklar aslında, sanatçının çömlekçi çarkında şekillendirdiği, genişleyip daralan, uzayıp kısalan ve farklı ritimlerde yinelenen dairesel bir yapıdadır. Sanatçının hareketi -çarkta şekillendirme- hem anlam bakımından hem de formdaki vurgu noktalarının enerji merkezlerine benzemesi bakımından çakraları düşündürür. Çarkta şekillendirmenin doğasında merkeze oturmak ve simetrik olarak yükselmek vardır. Bu özellikler bize bireyin çevresini kendi merkezinden bir bakışla algılayışını ifade etmesi açısından dikkate değerdir.

İnsan bedenindeki enerji merkezleri olan çakralar; bazı arketipik elementlerle ve insan psikolojisinin temel alanlarıyla ifade bulur. Örneğin 'birinci çakra olan kök çakra, hayatta kalma gibi en temel psikolojik alanı temsil ederken elementi topraktır. Yedinci çakra olan taç çakra ise düşünce elementi ve bilinç olarak temsil edilir' (Judith, 2020:6) Melanie Brown'ın çaydanlıkları bir aileyi oluşturan kardeş formlar olsalar da bireyselliklerini yitirmemiş ve enerjilerinin yoğunlaştığı alanları bize aktaran kimlikler yüklenmişlerdir. Sanatçı bu form çeşitliliğini üretirken kendi varlığından kaynaklanan enerjiyi de bir ifade aracı olarak kullanmıştır.

Melanie, çalışmalarını porselen malzeme ile çarkta şekillendirir. Porselenin beyazlığına karşı Celadon, Sang de Boeuf ve Flambe sırlarını kullanarak keskin ve canlı bir karşıtlık ortaya koyan sanatçının, çaydanlıklarındaki her bir kulp özel olarak gümüş ve bambudan üretilmiştir.

Sanatçı yaptığı çalışmaları tanımlarken şu ifadeyi kullanır: 'Fonksiyon ve işçilik bütünlüğünün estetik kaygılarla tamamlanması gerektiğine inanıyorum; sonuç olarak her parçanın ergonomisi potansiyel olarak güzelliğinin bir parçasıdır' (Brown, 2022)

Sanatçıyla yapılan yüz yüze görüşmemiz esnasında paylaştığı eskiz defterindeki ilham kaynağı olan biçimler aslında kavramların sanatçı üretiminde biçimlerden daha önemli bir rol oynadığının da kanıtı niteliğindendir. Melanie Brown'un eskiz defterinde Kavuk çizimlerinden tavus kuşu tüylerine, yapraklardan motiflere birçok çizim görebilmekteyiz.

5. SONUÇ

Seramik doğası gereği teknolojik bağları kuvvetli olan bir malzemedir. Kilin yapısını anlamak için gereken kimya bilgisi, sırlama ve pişirim için gerekli olan temel bilimlere hakimiyet seramiğin olmazsa olmazıdır. Seramiğin teknolojiyle olan bu sıkı bağı, seramik sanatçısını zaman zaman tekniğe hapsolmuş, pişirim ya da sırlama tekniklerini form ve fikirden bağımsız bir şekilde sanat üretme aracı yapan birey olma tehlikesiyle de karşı karşıya bırakmıştır. Peki böyle bir durumda Sanat'ın ana başlıklarından biri olan tekniğe hâkim olma önkoşulunun ortadan kalkmış olması kökeninde işlevsel formlar olan bir alanda seramik sanatçı için ne kadar fark katabilir? Bu soruya yine avangart sanatçıların bugüne dek yaptığı gibi neden olmasın diye cevap vermek mümkündür elbette. Biz bu cevabı Melanie Brown'ın çalışmalarında açıklıkla görmekteyiz. Melanie Brown çaydanlık gibi geleneksel bir forma geleneksel yordamlarla yaklaşırken; aslında insanın kendini, çevresini ve dünyayı kavrayışı ve anlamlandırışı ile ilgili en temel meselelere de kendi yorumunu getirmektedir. Çarkta çamuru şekillendirme becerisiyle işe başlayan, tamamıyla işlevsel bir formu -bir çaydanlığı- ortaya çıkardıktan sonra kuruması, pişmesi ve sırlanması gibi süreçleri mükemmel bir şekilde, hiçbir çatlak, kırık, sırda akma olmadan geçirerek, malzeme üzerinde üstünlüğünü kurmuş olan Melanie, tüm bu süreçlerin sonunda çaydanlıklarında çay demlemek yerine (ki istenirse en lezzetli çayların demlenebileceği porselen bir gövdeye ve sunumu yapabileceğiniz kulp ve emziğe sahiptirler) onları stantların üzerinde birer heykel ya da ihtişamlı birer mimari form gibi güncel kavramlarını ortaya koyduğu birer sanat eserine dönüştürmektedir. Sanatı kavramsal ya da işlevsel diye sınırlarla ayırmadan Melanie Brown'ın yaptığı gibi sadece üretmeye odaklandığımızda bu çaydanlıkların gelenek ve çağdaş arasında kurduğu köprüyü de görebiliriz.

KAYNAKÇA

ACARTÜRK, B. (2012, Ocak). Toprağın Binlerce Yıllık Macerası. ACTA TURCICA *Çevrimiçi Tematik Türkoloji Dergisi*(Sayı 1: "Kültürümüzde Toprak"), 1-1.

BAYAZIT, N. (1997). *'İşlevselcilik' Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi* (Cilt 2). İstanbul: YEM Yayın.

BERGER, J. (1986). Görme Biçimleri,. (Y. Salman, Çev.) İstanbul: Metis Yayınları.

BROWN, M. (2019, 06 09). Eskizler. (T. Batu, Röportaj Yapan)

BROWN, M. (2022). Melanie Brown Porcelain. Melanie Brown Porcelain: http://www..com/melpotsruthin005_1.jpg adresinden alındı

ER, A. C. (2015). Seramik Çaydanlık Formunun Kişisel Çalışmalar Üzerinden Değerlendirilmesi. Yedi: Sanat, Tasarim Ve Bilim Dergisi(13), 51-57.

FISCHER, E. (2012). *Sanatın Gerekliliği.* (C. Çapan, Çev.) İstanbul: Sözcükler Yayınları.

GOMBRICH, E. (1992). *Sanatın Öyküsü* (4 b.). İstanbul: Remzi Kitabevi Yayınları.

HANÇERLİOĞLU, O. (1996). *Felsefe Sözlüğü*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

İPŞIROĞLU, Ş., & EYÜBOĞLU, S. (2013). *Avrupa Resminde Gerçek Duygusu.* İstanbul: Hayalperest Yayınevi.

JUDITH, A. (2020). *Doğulu Beden Batılı Zihin.* (E. P. Fındıkçıoğlu, Çev.) İstanbul: Pingala Yayınevi.

KÜTÜK, N. (2016). *Türk Sanatları 'Seramik*'. İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş. Yayınları.

MASSON, V. M. (1957). "Djeytun İ Kara-Depe". Sovetskaia Arheologia,(1).

ORAL, E. (2020). Anadolu Neolitik Dönem Boyalı Seramiği. *Academic Social Resources Journal*, 5(13), 95-100.

ÖNAL, N. O., & ULUDAĞ, K. (2019). *Sanayi Devrimi Öncesi Seramik Sanatı Tarihi*. Ankara: Gece Akademi.

ÖNER, S. (2016, 3 4). Hem Sanat Hem Değil: "Çeşme" . Vesaire: https://vesaire.org/hem-sanat-hem-degil-cesme/ adresinden alındı

ÖNLÜ, N. (2010). Tararımda Yaratıcılık ve İşlevsellik: Tekstil Tasarımındaki Konumu. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi.*

ÖTGÜN, C. (2008). Sanat yapıtına yaklaşım biçimleri. *Gazi Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 2, 159-178.

ROTHKO, M. (. (2020). *Sanatçının Gerçekliği Sanat Felsefesi,*. (E. B. Alpay, Çev.) İstanbul: Hayalperest Yayınevi.

Sanatatak. (2018, Aralık 7). Sanatatak. 1 2022 tarihinde Sanat ve hayat hakkında çok şey: http://www.sanatatak.com/view/alev-ebuzziya-6-yil-aradan-sonra-yeniden-istanbulda adresinden alındı

Türk Dil Kurumu Sözlükleri. (2021, 11 3). 11 3, 2021 tarihinde Sözlük: https://sozluk.gov.tr/ adresinden alındı

ÜNAL, S. (2021). Estetik-Sanat-Zanaat Yaklaşımıyla Seramik Sanatı Üzerine Düşünceler. *İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 195-224.

YETİŞKEN, H. (2012). Aristoteles'te Sanatın Neliği ve İşlevi. *Bursa Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi*, 27-35.

YILMAZ, S., & GÖKBEL, F. M. (2020, Aralık). Seramik Pişirme, Yeme-İçme ve Saklama Kaplarının Ergonomik Gelişim Süreci. Ulakbilge(55), 1516-1530. doi:10.7816/ulakbilge-08-55-05

JOURNAL OF AWARENESS

HOLISTENCE
publications